Europos Parlamentas
2019-2024

Užsienio reikalų komitetas

2023/2127(INI)

12.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl ES ir Kinijos santykių
(2023/2127(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėja: Hilde Vautmans

TURINYS

Psl.

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS 3

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS PROJEKTAS

Tarybai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai dėl ES ir Kinijos santykių
(2023/2127(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 30 d. Europos Vadovų Tarybos išvadas dėl Kinijos,

– atsižvelgdamas į 2019 m. kovo 12 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą „ES ir Kinija. Strateginė perspektyva“ (JOIN(2019)0005),

– atsižvelgdamas į 2021 m. rugsėjo 16 d. ES strategiją dėl bendradarbiavimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione,

– atsižvelgdamas į 2020 m. liepos 28 d. Tarybos išvadas dėl Honkongo,

– atsižvelgdamas į 2023 m. kovo 30 d. Europos politikos centre ir 2023 m. balandžio 18 d. Parlamente Komisijos pirmininkės Ursulos von der Leyen pasakytas kalbas dėl rizikos mažinimo,

– atsižvelgdamas į 2023 m. birželio 20 d. Komisijos ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai bendrą komunikatą Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Europos ekonominio saugumo strategija“ (JOIN(2023)0020),

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. gegužės 20 d. rezoliuciją dėl Kinijos atsakomųjų sankcijų, taikomų ES subjektams ir Europos Parlamento nariams bei nacionalinių parlamentų nariams[1],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. rugsėjo 16 d. rezoliuciją dėl naujos ES ir Kinijos strategijos[2],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 118 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A9-0000/2023),

A. kadangi Kinija tuo pat metu yra ir ES partnerė, ir vis didesnė konkurentė ir sisteminė varžovė;

B. kadangi ir Europos Sąjunga, ir Kinija yra suinteresuotos palaikyti konstruktyvius ir stabilius santykius, kurie remiasi taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos laikymusi, subalansuotu dialogu ir abipusiškumu;

[1] OL C 15, 2022 1 12, p. 17.
[2] OL C 117, 2022 3 11, p. 40.

C. kadangi Kinijos komunistų partijos vertybės nėra tokios pačios kaip Europos demokratijų, ji tampa vis labiau autoritarinė ir tarptautiniu mastu propaguoja valdymo modelius, kurie prieštarauja ES vertybėms;

D. kadangi Kinija keičiasi ir pereina į naują saugumo ir kontrolės laikotarpį, kuriam būdinga vis ryžtingesnė ekonominė ir užsienio politika, bandymai pakeisti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir vis labiau represinė vidaus politika;

E. kadangi ES savo interesus ir vertybes prieš vis ryžtingesnę Kiniją gali patikimai apginti tik tuo atveju, jei ji veiks laikydamasi bendro ir vieningo požiūrio;

F. kadangi, siekdama apginti savo pagrindines vertybes ir būti laikoma lygiaverte partnere, Europai reikia taikyti naują požiūrį į Kiniją, grindžiamą Europos strateginiu savarankiškumu, abipusiškumu, bendradarbiavimu su bendraminčiais partneriais ir pasipriešinimu prievartai;

G. kadangi ES negali pritarti kritinei Kinijos politinei ar karinei paramai neteisėtam Rusijos agresijos karui Ukrainoje arba bet kokiam ES sankcijų, nustatytų Rusijai pradėjus neteisėtą invaziją, apėjimui;

H. kadangi ES negali pritarti jokiam vienašališkam *status quo* Taivano sąsiauryje pakeitimui, ypač naudojant jėgą, taip pat vykdomiems žmogaus teisių pažeidimams Kinijoje, ypač Sindziange, Tibete, Vidinėje Mongolijoje ir Honkonge;

1. rekomenduoja Tarybai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai:

Įtraukti Kiniją sprendžiant pasaulines problemas

a) toliau bendradarbiauti su Kinija sprendžiant pasaulines problemas, pvz., klimato kaitos ir biologinės įvairovės, sveikatos ir pasirengimo pandemijoms, skolos naštos mažinimo ir humanitarinės pagalbos klausimai, ir intensyvinti dialogą su Kinija saugumo klausimais, atsižvelgiant į vis svarbesnį Kinijos vaidmenį užtikrinant pasaulinį saugumą;

b) raginti Kiniją laikytis taisyklėmis grindžiamos tarptautinės tvarkos, ypač JT Chartijos principų, be kita ko, gerbti visų valstybių teritorinį vientisumą ar politinę nepriklausomybę;

c) išlaikyti diplomatinį stabilumą, kartu didinant ES ryžtingumą Kinijos atžvilgiu, kad ji, kaip JT Saugumo Tarybos narė, prisiimtų atsakomybę ir darytų spaudimą Rusijai, kad ji nutrauktų neteisėtą agresijos karą prieš Ukrainą;

d) pakartoti, kad Kinija, kaip daugiausia pasaulyje anglies dioksido kiekio išmetanti šalis, turi įsipareigoti iki 2030 m. pasiekti, kad ji nebedidintų išmetamo CO_2 kiekio, laikantis Paryžiaus susitarimo ir savo pačios pažadų;

e) užtikrinti, kad Kinija atliktų konstruktyvų vaidmenį daugiašalėse organizacijose, pvz., Pasaulio prekybos organizacijoje, Pasaulio sveikatos organizacijoje (PSO) ir Jungtinėse Tautose, ir remti veiksmus, kuriais siekiama sudaryti sąlygas Taivanui

dalyvauti atitinkamų tarptautinių institucijų, pvz., PSO, Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos ir JT bendrosios klimato kaitos konvencijos, posėdžiuose, mechanizmuose ir veikloje;

f) tinkamai reaguoti į Kinijos pastangas kurti alternatyvias tarptautines organizacijas, be kita ko, pasitelkiant BRICS šalių grupę (Braziliją, Rusiją, Indiją, Kiniją ir Pietų Afriką), užtikrinant geresnį ES valstybių narių veiksmų koordinavimą ir intensyvinant partnerystes su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje;

Prieštarauti Kinijos vykdomiems žmogaus teisių pažeidimams

g) primygtinai reikalauti, kad Kinija vykdytų savo, kaip pasaulinės galios, įsipareigojimus užtikrindama žmogaus teises ir laikydamasi teisės viršenybės principų;

h) užtikrinti, kad Europa laikytųsi vieningos pozicijos, kai Kinija naudojasi savo ekonominiais svertais, kad nutildytų opoziciją, prieštaraujančią jos vykdomiems žmogaus teisių pažeidimams; intensyvinti dialogą žmogaus teisių klausimais su Kinija ir į jį įtraukti Europos Parlamento narius, taip pat siekti nustatyti vieningą požiūrį į kultūrinį ir akademinį bendradarbiavimą su Kinija, kartu užkertant kelią nederamai Kinijos finansavimo šaltinių daromai įtakai;

i) paremti nepriklausomą ir nešališką JT tyrimą dėl žmogaus teisių pažeidimų Kinijoje, visų pirma Sindziange ir Tibete, ir primygtinai raginti Kinijos valdžios institucijas suteikti prasmingą galimybę patekti į atitinkamus regionus, taip pat nedelsiant ir besąlygiškai paleisti uigūrą mokslininką ir 2019 m. Sacharovo premijos laureatą Ilhamą Tohti;

j) spręsti individualius atvejus, kai Kinijoje Europos piliečiai įkalinami taikant „administracinį sulaikymą“, pvz., Švedijos piliečio knygų leidėjo Gui Minhai atvejį, ir naudotis visais diplomatiniais kanalais, kad būtų daromas spaudimas juos paleisti;

k) parodyti solidarumą su Kinijos ir Honkongo pilietine visuomene ir paspartinti Europos žmogaus teisių sistemos įgyvendinimą taikant sankcijas, panašias į S. Magnitskio akte nustatytas sankcijas, glaudžiai bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais, įskaitant užsienio turto įšaldymą ir vizų apribojimus asmenims, susijusiems su žmogaus teisių pažeidimais, įskaitant politikos formuotojus Honkonge;

l) bendradarbiaujant ir koordinuojant veiksmus su bendraminčiais partneriais nustatyti ir panaikinti visus būdus, kuriais šiuo metu palengvinamos Kinijos Liaudies Respublikos (KLR) vykdomos represijos, be kita ko, Europos Sąjungoje, visų pirma represijos, nukreiptos prieš diasporos bendruomenes;

m) peržiūrėti Honkongo autonominį statusą atsižvelgiant į Nacionalinio saugumo įstatymą ir tai, kad KLR pažeidžia savo tarptautinius įsipareigojimus, Kinijos ir Didžiosios Britanijos bendrą deklaraciją, Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, principą „viena šalis – dvi sistemos“ ir represijas, nukreiptas prieš

Honkongo autonomiją ir opozicijos veikėjus, įskaitant pilietinės visuomenės narius;

n) pasmerkti Kinijos valdžios institucijų bandymus imtis veiksmų prieš Honkongo diasporos bendruomenes ES ir paraginti valstybes nares sustabdyti ekstradicijos sutarčių su KLR ir Honkongu galiojimą;

Taikant rizikos mažinimo principą užtikrinti Europos strateginį savarankiškumą sprendžiant su Kinija susijusius klausimus

o) glaudžiai bendradarbiauti siekiant skatinti valstybių narių požiūrio į Kiniją vienybę ir stiprinti ES strateginį savarankiškumą siekiant užtikrinti, kad Europa gebėtų ginti savo vertybes ir ekonominius interesus, taip pat pasaulinę taisyklėmis grindžiamą tvarką;

p) stengtis pasiekti atnaujintą, ryžtingą ir nuoseklų ES požiūrį į Kiniją, kurį taikant būtų formuojami santykiai su KLR visos ES labui ir kuriuo būtų visapusiškai atsižvelgiama į iššūkius, kylančius dėl KLR, kaip pasaulinio masto veikėjos, iškilimo ir jos vis represyvesnės vidaus politikos bei ryžtingesnės užsienio politikos;

q) stiprinti ES ekonominį savarankiškumą, užtikrinti abipusiai naudingus ekonominius santykius ir užkirsti kelią jautrių technologijų naudojimui kariniais tikslais, mažinant prekybos srautų riziką ir mažinant pavojingą priklausomybę nuo KLR, nesiekiant visiško atsiejimo ar užsiskleidimo;

r) esant tokioms aplinkybėms, skubiai įgyvendinti Europos ekonominio saugumo strategiją ir geriau pasinaudoti esamomis prekybos priemonėmis, kad būtų kuo labiau sumažintas žalingas rizikos mažinimo poveikis Europos ekonomikai ir užtikrintas glaudus bendradarbiavimas su bendraminčiais partneriais visame pasaulyje, pavyzdžiui, transatlantiniais partneriais ir partneriais Pietryčių Azijoje;

s) stengtis pasiekti labiau koordinuotą požiūrį į ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugą ES lygmeniu;

t) užtikrinti didesnį koordinavimą ir bendradarbiavimą su bendraminčiais partneriais bendrai rūpimais klausimais, visų pirma, be kita ko, tokiais kaip strateginė priklausomybė, ekonominė prievarta, politinis kišimasis ir dezinformacija, taip pat skatinti taisyklėmis pagrįstą daugiašališkumą ir strateginį demokratinių šalių solidarumą;

u) pabrėžti, kad ES „vienos Kinijos“ politika tebėra mūsų bendradarbiavimo su KLR ir Taivanu pagrindas, tačiau taip pat pabrėžti teigiamą ES ir Taivano ryšių stiprinimo poveikį;

v) persvarstyti ES bendradarbiavimo su Taivanu politiką ir toliau remti demokratiją kartu su bendraminčiais partneriais; skatinti tolesnius Parlamento ir jo partnerių iš Taivano mainus šioje srityje;

w) užtikrinti, kad esama padėtis Taivano sąsiauryje nebūtų keičiama naudojant jėgą

ar prievartą, remiant iniciatyvas, kuriomis būtų siekiama skatinti abiejų šalių dialogą, bendradarbiavimą ir pasitikėjimo stiprinimą; parengti scenarijais grindžiamą strategiją galimoms saugumo problemoms Taivano sąsiauryje spręsti;

x) įsteigti Strateginės komunikacijos Tolimųjų Rytų šalyse darbo grupę, kuri būtų Europos išorės veiksmų tarnybos dalis ir kuriai būtų pavesta nustatyti, stebėti dezinformaciją ir konkrečioms šalims skirtus Kinijos veiksmus ir kovoti su jais;

y) visapusiškai pasinaudoti strategija „Global Gateway“ kaip priemone stiprinti ES bendradarbiavimą ir verslo santykius su partneriais iš besivystančių šalių ir suteikti alternatyvą Kinijos vykdomoms užsienio investicijų strategijoms;

2. paveda Pirmininkei perduoti šią rekomendaciją Tarybai, Komisijai ir Komisijos pirmininko pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai ir susipažinti Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybei.